

(המשך מעמוד 37)

מכל מישמר. סיפור הסמל, שהוא מין ראשי-ביצה בעל אוזניים גדולות, האוחז במטעני-זימון כחבר, מתחיל מכך שאב התבקש פעם לצייר את עצמו. הוא צייר גבר צעיר, בעל תלתלים (כשעוד היו לו תלתלים), פעם, בהיסח-הדעת, ניסה להיזכר באותו ציור, התחיל לשרבט, ומה שיצא לו מוכר עד היום כסמל המיסחרי שלו.

מאשימים את זאב בכך שהוא טוב מדי. הוא עונה שהוא יודע, אבל אינו יכול להילחם באופיו שלו. הוא סיפר לי שהוא מקנא בקאריקטוריסטים היורדים כאשר על הקורבנות שלהם, או כפי שהוא התבטא, רוצחים את הקורבנות. אבל אני יודעת.

היום טומי לפיד השתנה, אבל לפני שהלך לרשות השידור, הדיעות שלו היו יותר ימינה. לא אחת הייתי מסרב לאייד כתבות שלו, כשלא הסכמתי לדעתו.

הוא אומר את זה רק כדי שאחדל להציג לו בעניין הזה. הוא בוודאי אינו מתקנא במשהו שאינו לרוחו.

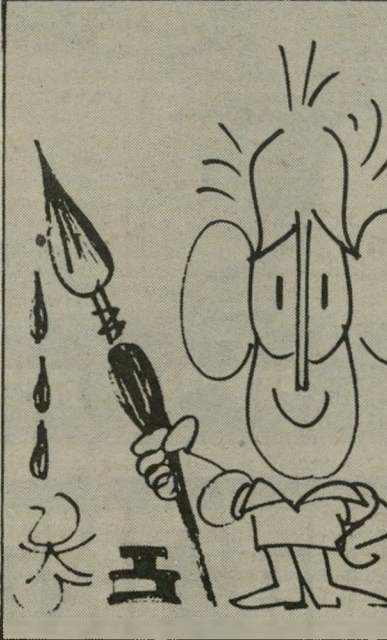
אתה עובד בשני עיתונים, מעי ריב"ג והארץ. איך אתה מחלק את עבודתך?

החלוקה היא די ברורה. במעריב אני פסנתרן

האיכות גבוהה יותר. העובדה שנאלצתי לצייר בטוש השפיעה על הסגנון שלי, אבל אין ברירה — צריך לוותר באיזשהו מקום. **● מרוע אינך מצייר קאריקטורה ב"הארץ" בימירדאשן?** מסיבה פשוטה: אני לא מוכן להיות עבד לעבודה, ולכן ביום-שבת אני נה. ולהכין קאריקטורה פוליטית מיום השישי ליום הראשון, זה לא בא בחשבון. אני לא יודע את מי אני מצטט, אבל אני אוהב להגיד שאם יש דבר יותר מת מהעיתון של אתמול — זה הקאריקטורה של אתמול. **● קרה לך שקאריקטורה אשר ציירת בערב הפכה להיות בלתי אקטואלית בבוקר המחרת?** לא אחת ולא פעמים. היו פעמים שנאלצתי להחליף קאריקטורות. היו פעמים שלא הספקתי והקאריקטורה מתה. בנוסף, אני מצייר גם למדור הספורט בהארץ, וגם עושה את הקאריקטורה השבועית במוסף, למרות שאני לא מת על ספורט ולא הולך למישחקים.

● אם אתה לא הולך למישחקים, איך אתה מצייר קאריקטורות-ספורט? הכרוגל בארץ לא משגע וכדורסל אני לא אוהב, כי בכדורסל חוץ מעשרה אנשים, שמתרוצצים על המיגרש, זה ספורט של בוכהלטריה — כל הזמן הנהלת-חשבונות, כמה אחוויקליעה כמה ריבאונר. נו טוב... או אני לא הולך למישחקים, כמו שאני לא הולך לשיבות ממשלה או כנסת, כדי לצייר פוליטיקאים. אז בשבת אני מאוין לשירים ושערים, וככה אני נמצא בעניינים. **● אתה קובע בותרות לקאריקטורות שלך?** כ-99% מהמקרים. זוהי הירושה ההונגרית שלי, לאהוב מישחקי-מילים.

● איך קרה ששני עיתונים בליכך חשובים הסכימו שתעבוד בריזומנית עבורם? כשביל זה צריך לספר את היסטוריה שלי.

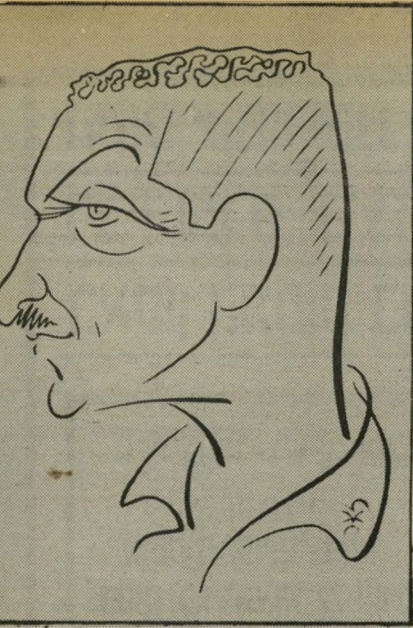
קאריקטוריסט פרקש בעיני עצמו: במציאות ובחתימת הקאריקטורות — אם יש דבר יותר מת מהעיתון של אתמול.

קאריקטוריסט פרקש בעיני עצמו: במציאות ובחתימת הקאריקטורות — אם יש דבר יותר מת מהעיתון של אתמול.

אני התחלתי לצייר קאריקטורות מגיל 12-13. ולמעשה, כילד, האהבה העיקרית שלי, עוד לפני הקאריקטורות, הייתה עיתונות. כילד קטן הוצאתי עיתון שכתבתי במידי, בכפר שלי בהונגריה. בהתחלה זה היה מקומון ואחר כך עיתון ספורט. בשנת 1940 סיימתי גימנסיה ובהונגריה החלו רדיפות-יהודים. כשהגרמנים נכנסו להונגריה, נקראתי לשרות צבאי. מכיוון שהייתי יהודי, לא הייתי חייל, אלא נשלחתי למחנה עבודת-כפייה למזול, נפילתי ליחידה שהסגל שלה היה מאוד בסדר כלפי היהודים, איפשרו לנו לברוח הביתה בסופי-שבוע, למי שעוד נשאר בית. לא החזיקו אותנו קצר. ושם, במחנה, ניהלתי יומן של קאריקטורות וציורתי ריוקנים של החברה וקאריקטורות פוליטיות על המצב, מה שנקרא קאריקטורות אקטואליות. היה איתי בחור, כדעיתונאי, שמו היום שמואל גורן, אחרי שנים, כשכבר השתתפתי כחייל במילחמת-העצמאות, הופיע אצלי במחנה והציע שנייסד עיתון סאטירי. נו, עד שהגענו לכיבוש הרעיון, לקח זמן, ואני הספקתי לעבוד בינתיים

המלווה סולנים, כי למעשה אני מאייר כתבות של אחרים. בהתחלה הטילו עליי לאייר רק בשטח ההומור, את אפרים קישון, את יהונתן גפן ואת יוסף לפיד. במשך הזמן גילו שגם כתבות פוליטיות וכלכליות מקבלות זווית נוספת בעזרת קאריקטורה. כשאתה מאייר, אני מעדיף לא לצייר אילוסטרציה מילולית, אלא לתת זווית נוספת למה שהכותב אומר. קרה לי כבר שכתבה מסוימת הייתה מנוגדת להשקפתי או לדעתי, והעפתי שלא לאייר אותה. בנוסף אני מאייר ביקורות של תיאטרון. אני הולך לפרמיירות, יושב בשורה הראשונה ומצייר את השחקנים. הרבה מאוד פעמים השחקנים פונים אליי ומבקשים את האיורים. אני מומין אותם למערכת ונותן להם לבחור. פעם זה היה קשה, כי לא היו מכוונות צילום משוכללות, אבל היום אין בעיה. בעיתון הארץ אני פשוט הקאריקטוריסט הפוליטי, וכאן אני הסולן. **● אתה מעדיף לצייר במושג?** לא. להיפך. אני מעדיף בעיפרון, כי כך

עזר וייצמן בציור בלתי-מאושר ומאושר. אם תפרסמו עוד פעם קאריקטורה של זאב, לא תכנסו לחיל-האוויר!

ונתן רונביץ אמר לי ששוקן רוצה שאתתף במוסף. הצעתי מין מדור בשם גיבור השבוע. זאת הצעה שהצעתי קודם למעריב, אבל שם אמרו לי: תעשה את זה כאילוסטרציה לכתבות של רפאל בשן. אמרתי: תודה רבה, אני רוצה מדור משלי! והעניין ירד מעל הפרק. כעת, כששוקן הציע לי את המוסף, שלפתי את הרעיון והוא התקבל.

● מה קרה לרעיון שלך ושל ידידך להוציא שבועון סאטירי? או, הוצאנו אותו ב-1953. קראו לו דחליל, אבל אחרי עשרה שבועות נאלצנו להפסיק, הוא לא החזיק מעמד.

● איך אתה מסטיק לצייר לשני העיתונים? זה בא מהשיגעון שלי לעיתונים. עד היום אני מתרגש מה שאני בתוך מערכת של עיתון ועובד בעיתון. הקצב של עשיית העיתון מתאים לי, אני אוהב את זה שתמיד באים אליי ברגע האחרון. אני מצייר בדרך-כלל במערכת, זה יותר נוח לי. התרגלתי לעבוד מהר. גם כשבנתי רעפים, עשיתי את זה מהר. פעם סיפרו לי על אחד בחדרה שעושה שמונים רעפים בשעה. אותי זה לא הרשים, כי אני הגעתי ל-120 בשעה.

● בכמה זמן אתה גומר קאריי קטורה? זה לוקח לי 8 עד 12 שעות, ובנוסף כמה שעות של עבודת-הכנה. את רוב הקאריקטורות הפוליטיות של הארץ אני מצייר רווקא במעריב.

● איך אתה מצליח לייצר בכל יום קאריקטורה פוליטית? הרי, בכל זאת,

בינתיים מעריב לקחו את דוש מהעולם הזה, ורוש אמר לי: למה שלא תנסה אתה בהעולם הזה. באתי לאורי אבנרי וציירתי אצלכם כמה שבועות. כעבור שנים, בשנת 1968, הוא ראיין אותי, והופתע לשמוע שציירתי בהעולם הזה. אמרתי לו: לך תברוקו! והוא באמת חיפש את הכרד של 1953 ומצא קאריקטורות שלי.

● ואתה גומר קאריי קטורה? טוב, ככה הייתי פריילאנס במעריב והתגלגלתי לדבר השבוע, באורח מיקרי, כעורך גראפי, הייתי אמר להחליף לחדש את אברהם לוינסון, אביו של מיכה, ונתקעתי שנתיים, למדתי את העבודה בשיטה הישראלית, של ללמוד את העבודה, תוך-כדי-עבודה. בסופו של עניין החלטתי שאני רוצה לצייר קאריקטורות, לא להיות עורך גראפי, ואוהד וזורה, שהיה העורך, הציע לי לפרסם את הקאריקטורה הפוליטית, שפירסמתי באוי-קלט, גם אצלו, בכל יום שישי.

● ואיך הגעת ל"הארץ"? חלק ממה שאני אספר עכשיו על הארץ, זה ניהוש — כי עד היום אני לא יודע. בזמן שהייתי דבר השבוע ראיתי מודעה בעיתונים, ששבונון חדש מחפש קאריקטוריסט פוליטי. אחר-כך גיליתי, שלמעשה, עיתון הארץ חיפש קאריי קטוריסט פוליטי יומי, ולא מצא.

עמוס אילון, שהיה הממונה על הניפוש, שאל את קישון על מי הוא מליץ. בא אליי קישון ואמר לי: מתקשר עידי עם עמוס אילון! נו, קבענו חודש נסיון, שבמהלכו הוסכם שאמשיך לפרסם בהארץ את הקאריקטורות שפירסמתי בדבר השבוע.

אחרי תקופת-הנסיון הוחלט שאתקבל לעבודה. הנתיב את זה בכך שאמשיך לצייר במעריב, והעורך, גרשום שוקן, הסכים, אבל הוא רכש עליי בלעדית — הפסקתי את הקאריקטורות ככל יתר העיתונים, כולל חדרות הספורט. כעבור שנה הוציאו את המוסף של הארץ.

● לקרליבך היה רעיון של קאריקטורה פוליטית יומית. הוא לקח אותי לנסיון אחרי ארבעה חודשים כיטר אותי ולקח את דושי

קאריקטורה היא זווית מיוחדת של עניין מסויים.

הנסיון עזר לי. ובנוסף, אני מחזיק את האצבע על הרופק 24 שעות ביממה, שומע חדשות, כל הזמן בעניינים. בשנים הראשונות קראתי כל מילה בעיתונים. הקדשתי לזה שעות. היום יש המון מהדרות חדשות ברדיו ויש חדשות בטלוויזיה.

כמעט כל יום, עד לצהריים, אני כבר יודע מהם שלוש-ארבעת הנושאים הבאים בחשבון. **● אתה מתייעץ עם כתבים מדיניים?**

כשאני וקוק לעזרה — כן, בדרך-כלל לא. **● שוקן מטלפן ומציע לך נושאים שבאים בחשבון?** הוא לא מתערב בכלל. כשאני וקוק, אני פונה לבקש אינפורמציה. מההתחלה לא היתה ממש התערבות. בהתחלה הייתי בא לשוקן עם חמישה רעיונות, היינו מתווכחים לעיתים, לרוב היינו מסכימים.